

MEDENİYET’TE EDEBİYAT

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Yazarlık Atölyesi Verimleri -II-
-Seçki-

İSTANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİ

KÜTÜPHANE VE DÖKÜMANTASYON DAİRE BAŞKANLIĞI

2023

“Genç düşünce, dergilerde kanat çırpır. Yasak bölge tanımayan bir te-
cessüs; tanımayan, daha doğrusu tanımak istemeyen. En çatık kaşlıların-
da bile insanı gülümseten bir ‘itimât-ı nefis’, dünyanın kendisiyle başladı-
ğını vehmeden bir saffet var. Tomurcukların vaitkâr gururu. Bir şehrin iç
sokakları gibi mahrem ve samimidirler. Devrin çehresini makyajsız olarak
onlarda bulursunuz. Müzeden çok antikacı dükkânı, mühmel ve derbe-
der. Kitap, istikbale yollanan mektup... smokin giyen heyecan, mumyala-
nan tefekkür. Kitap ve gazete... biri zamanın dışındadır, öteki ‘an’ın ken-
disi. Kitap, beraber yaşar sizinle, beraber büyür. Gazete, okununca biter.
Kitap fazla ciddi, gazete fazla sorumsuz. Dergi, hür tefekkürün kalesi. Bel-
ki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri,
tek düşüncenin yankısı; dergi bir zekâlar topluluğunun.”

Cemil MERİÇ
(Bu Ülke)

İMTİYAZ SAHİBİ

Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK
Rektör

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail RAMAZANOĞLU

EDİTÖR

Aykut Nasip KELEBEK

ESER ADI

Medeniyet'te Edebiyat -II-

YAZARLAR

Aleyna Nur YAZ
İlknur ORAL
Betül AKSAKAL
Yağızhan ÇİFTÇİ
Sena YİĞİCİ
Arzu CEYLAN
Cansev CİĞERİM
Ünzile EŞEN

GRAFİK TASARIM

Özge YILMAZ AYDIN

Yazarlık Atölyesi Seçkileri Dizisi II

İÇİNDEKİLER

Sunuş	4
Aleyna Nur YAZ	
<i>Düş Artığı</i>	6
İlknur ORAL	
<i>Vefa</i>	7
<i>Rüya mıydı?</i>	8
Betül AKSAKAL	
<i>Bünyamin'in Koyunları</i>	9
Yağızhan ÇİFTÇİ	
<i>Köpeklerin Kralı</i>	10
<i>Kasvet</i>	13
<i>Raptiye</i>	14
Sena YİĞİCİ	
<i>Her Şeye Ölüm Dahil mi?</i>	15
<i>Kapı</i>	18
Arzu CEYLAN	
<i>Kaybolduğumuz Yerden</i>	23
<i>Selvi Dağı</i>	28
Cansev CİĞERİM	
<i>Tahliye</i>	33
Ünzile EŞEN	
<i>Dönüş'lerin Filmi</i>	37

Sunuş

2021-2022 eğitim-öğretim yılında üniversitemiz Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde başlattığımız Yazarlık Atölyesi faaliyetlerine, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında da devam ettik. Haftalık periyotla gerçekleştirdiğimiz Yazarlık Atölyesine önceki yıldan devam edenlerin yanı sıra yeni öğrencilerimiz de dahil oldu, birçok farklı bölümden genç şair-yazar adaylarının bir araya gelmiş olması atölyemizin ufkunu genişleten önemli bir unsurdu. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da atölyedeki birçok arkadaşımızın metinleri Türkiye Dil ve Edebiyat Derneği bünyesinde çıkan Dil ve Edebiyat, Olağan Şiir ve Olağan Hikaye gibi ulusal edebiyat dergilerinde yayımlandı. Bu dergilerde yayımlanan metinlerden hazırladığımız seçkiyi sizlerle buluşturmanın mutluluğunu yaşıyor, arkadaşlarımızın edebiyat ve düşünce dünyasındaki başarılarının daim olmasını diliyoruz.

Aykut Nasip Kelebek*

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Aleyna Nur YAZ

DÜŞ ARTIĞI

rüyalarımın peşine düştüm onlar beni bulmadan
göstermeden avuçlarımda rengi kalmış çiçek darılarını
yürüdükçe anlamını buldu soğuk mevsimler
sakladım sesimin suya yansıyan kıpırtısını

bozulmamış imla gibi ormanın kalbinde
vurulmak iki kişilik oldu bir düşü geçerken
avcının ritimli nefesi aynı izi bıraktı ellerimizde
kaldıramadığımız her şey bir dağa tırmanırken
inanırdık uzakların yitik güzelliğine

rüyalarda avlanıp dünyaya düşen
kuşları buldu bize yakıştırılmayan ölümler
kovuklarda neruda'nın kuşlarını beklerken
kanatlarını unutan
ama uçmayı bir kolye gibi taşıyan

Olağan Şiir, Mayıs-Haziran 2023

İlknur ORAL

VEFA

derinden bir iç çekilir söyleyemediğin her şeye
çocukluğundan beri görmediğin yeşil ve mavi kapıların ardında
yaşadıklarına, aşklarına senin olduğun kefe değişti artık
hanımeli çiçeklerini bir kenara bıraktık
balından, kokusundan uzakta
öylece kalakaldık insanların ve zamanın ardında
ve bakakaldık geçmiş yazlarımıza

kocaman bir tabela karşımda: vefa
orada kalmaya razı ve hazırken kovuldum oradan,
büyülü ormanlarımdan, bahçelerimden; yamacından

kovulmasına rağmen, belki yaka paça belki çocukça
açık kapılar bırakıyor onlara, olur da geri dönerler diye
ve ekliyor sonrasında "buralardayım ben" diye
yüzleşmelerini kendisiyle yapmış önce, sıra artık kefedekilerde
rayından çıkabilir hayatın ve telaşına kapılabilirsin dünyanın
ama bu kılıfa uymuyor gözardı eylemlerin
onu yol kenarında bırakabilirsin artık
hanımeli çiçeklerini ve güneşlerini de bir kenara bıraktık

çok konuştuk aslında ama şimdiye kaldı hesaplaşma
ve bir daha, yine karşımda aynı tabela: vefa
bu gecenin talihi, talihlisi ve talihsizi
kopamayan, bir türlü koparamadığım bağlarımda ellerimde izi
sizi çıkardım içinden ve rafa kaldırdım kefenizi
rafa kaldırdım kefenimi
geldim hanımeli çiçekleriyle bezenmiş kapına, yazına
aynayı getirdim yamacına
gölge gibi düşmek istemezdim mutlu anlarına ve aşklarına
karşındakini inandırmak ne zormuş kendine
ama sen, yine bildiğini oku
ömür boyu benimle kalacak bu korku ve kuşku

Olağan Şiir, Mayıs-Haziran 2023

İlknur ORAL

RÜYA MIYDI?

bilmiyorum, rüya mıydı yoksa yaşadık mı
bir değil birden fazla kimlik ve fotoğraf
dökülmüşler Galata sokaklarına
yerin yarılması ve içine girmemiz, içinde kaybolmamız gerekiyorsa
gereksin
biz zaten çoktan, hatta ezelden düşmüşüz bir girdaba
buradan başka bir şey beklemek de ahmakça
yıldızlar aksa çimenlere, güneş dürülse gözler önünde
işte şimdi tam vakti
bir son bekliyor herkes, çarşı pazar karışmış
ben sana, bir pencereden sesleniyorum
bir yer bulmalı ve sokaklara saçılmış tüm kimlikleri, tüm fotoğrafları
toplamalı

sen ve ben, bir anıya hapsolmalıyız
olan biteni uzaktan izlemek ve
beklemek burada bile isteye

yağan yağmur sesini anımsıyorum
hiçbir ninni böyle dindirmiyor ruhumu
sonlara yaklaşımdan ve korkudan titriyor ellerim
ben, kaçmak ve o dipte saklanmak istiyorum
ben sana bu kavga ve kıyametten sesleniyorum
seni davet ediyorum, benimle şu saatte o dipte buluş
ve oradan, uzaktan bile görünüyor bu delirircesine öpüş
seni ve beni, kaçıp saklanmayı bile beceremeyen bu iki deliyi,
izliyor işte şimdi tüm ahâli

saat sabahın altısı,
açık kalmış penceremden odama kol kola giren yağmurun sesiyle rüz-
gârın fısıltısı
bilmiyorum, rüya mıydı yoksa yaşadık mı

Olağan Şiir, Temmuz-Ağustos 2023

Betül AKSAKAL

BÜNYAMİN'İN KOYUNLARI

Bünyamin'e düşen rüya hakkına dair

Belirsizlik çiçekleri, çobanlar
Elleriyle büyüttükleri yerden
Kendilerini boğacak şeyleri
Boğacak, karartacak, pay edecek geceyi

Bünyamin'e düşen rüya hakkı
İstasyonda, ağaçların altında, kaval seslerinde
Bir sürüyü güderken veya,
Elleriyle büyüttüğü

Önce anlatılan rüyanın akıbeti
Sonra Bünyamin'in koyunları
Onların, rüyalara giren zilleri
Belirsizlik çiçekleri...

Bünyamin'e düşen rüya görmektir
Sürüsünün sesini trenin düdüğüne,
Baharın yankısına, elleriyle beslediği
Belirsizlik çiçeklerine benzeten

Koyunlar yüzüne baktığında
Uçurumun kenarına sürükleyecek gibi onu,
Düşlerini anlar gibi
Akıbetidir rüyanın ve çiçeklerin
Kendini günde kaç defa
Evinden çıkarır, kırlara götürür Bünyamin
Elleriyle büyüttüğü kırlara
Koyunlarına ve rüyalarına

Tek bir söz duymamak için
Şehirlilerden ve babasından
Belirsizlik için, elleri
Koyunları ve rüyaları...

Olağan Şiir, Mart-Nisan 2023

Yağızhan ÇİFTÇİ

KÖPEKLERİN KRALI

Günler sonra Aydos Ormanı'nda bulundu "köprüde yürüyen adam"ın cesedi. Arama kurtarma ekipleri ağaçların altında kıvrılmış halde buldukları soğuk bedeni aldılar ve en yakın hastaneye götürdüler. Bir televizyon kanalının popüler sunucusu "haberini yaptığımız" diye başladı alkış beklercesine arsız bir gururla (makyajlı yüzü makyajlı sözlerinin habercisi gibiydi) ve sordu; "Devlet nerede?", "Ekipler neden geç kaldı?". Sözleri sosyal medyada gündem oldu hemencecik; alkışlamaya meraklı kitleler "Devlet nerede?"yi gündem ediverdiler hemen. Tam iki gün gündem oldu "köprüde yürüyen adam"; kolay mıydı bu zamanlarda iki gün gündemde kalmak. İki gece boyunca yatağına mutlu girdi sunucu; öyle ya iki gün bütün ülke onun cesaretini konuşmuştu! Kimse, haksız oldukları zaman (ama yalnızca suya sabuna dokunmayacak konularda) muktedirleri suçlamanın ne kadar kolay olduğunu konuşmadı.

Morgun önünde komşusuna yaslanmış bekleyen yaşlı anneye haberi veren genç hekim; "Donarak.. ölmüş" diyebilirdi yalnızca. Görmek isteyen annesine müsaade edildi. Yaşlı kadının acı çığlıkları sardı tüm katı; "Noluyor ya?" diye sordu olaydan habersiz acil serviste sıra bekleyen hastalar. Biraz daha yaşı büyük olanlar başlarını sallayarak "Allah rahmet eylesin" dediler içlerinden. Araya çıkmış odalarında çay içen personel şakalaşmayı kesti acı çığlığın kadıncağızın nefesini kestiği gibi.

Gasilhanenin önünde komşusuna yaslanmış -artık- kimsesiz kadın, göz yaşlarının arasında uzaklara bakıyordu; bahçenin girişinde derisi kemiklerine yapışmış bir köpek üzgün gözlerle onu izlerken.

*

Suyu açtım, ellerimi musluğun altına götürdüğümde yaşlı bir adamın çıkaracağı türden bir "aaa" sesi çıkardım dişlerimin arasından, su elime çarptığı esnada. Ellerimi yıkadıktan sonra soğuk suyu avuçlarıma doldurup yüzümü yıkadım, temiz yüzümle aynaya baktım sonra, gözlerim soğuk bir ela, saçlarım kırışmış, alnımda çizgiler... Hiçbir şey yapmak istemiyordum bugün de.

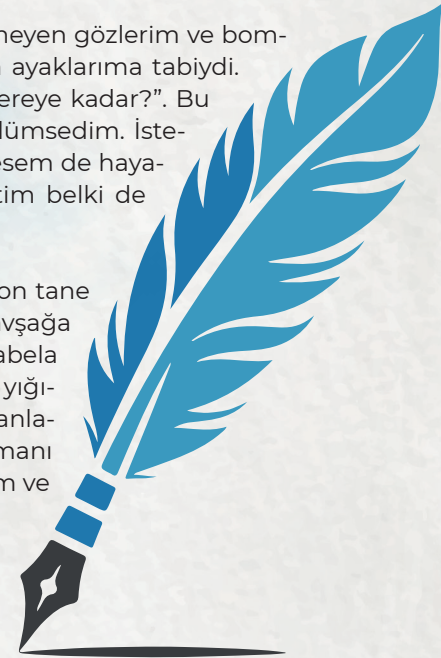
Banyodan çıktım, üstüme birkaç parça kıyafet attım. Kirli gri renk bir tişört, siyah bir eşofman, siyah çoraplar (parmak kısımları eprimiş), yeşil bir mont. Yanıma sadece evimin anahtarlarını aldım ve dışarı attım kendimi. Nereye gitmek istediğimi bilmiyordum, ama bir düşüncem vardı; hatta sadece bir düşüncem vardı, yürümek... Nereye ve neden olduğu önem-

siz, hiçbir şey yapmak istemediğimde yapmaya kendimi şartladığım buydu. Aklımın kıvrımları daha açılmadan soğuk suyla yıkadığım yüzüm soğuk rüzgarla çarpıştı. Montumun cebinde içeri içeri bastırdım ellerimi, montumu da kendime doğru çekmiş oluyordum böylece.

Kapının açıldığı sokak dar bir sokaktı; iki araba sokak boş olsa yan yana ancak sığardı, ama sokak boş değildi. Bugünün Pazar olduğunu hatırladım sağlıklı sollu park eden arabaları görünce. Hava yeni aydınlanıyordu; gecenin gündüze yeni döndüğü o saatler bitmemiş sayılırdı, gecenin alkol, sigara, kir, kan (ve daha bilimum çeşitli kötü şeyler) kokan köpeklerinin gündüzün takım elbiseli, parfüm kokulu köleleriyle nöbet değiştirdiği o saatler. Dar kaldırımlara sıfırlayarak park edildikleri için kaldırımda yürümeyi imkansız hale getiren araçlar beni yola inmeye mecbur etti. Arada sırada geçen bir iki araba hariç, yol boş olacaktı bu saatlerde ne de olsa. Sokak da ölüydü, aynada gördüğüm gözlerim gibi; tam zamanında atmıştım kendimi dışarı. Yolu iyi bilen eğitilmiş bir hayvan misali "nereye dönsen"i düşünmeden, görmeyen gözlerle önüme bakarak ilerledim; sokak hafif yukarı eğimliydi. Yan apartmanı geçtim, onun yanındakini de; sonra da bakkalı geçtim. Sokak arasında bulunan bu bakkal kapalıydı. İlerlemeye devam ettim; dört, beş, on, yirmi adım derken evimin bulunduğu sokağı bitirdim; sağa döndüm. Bankamatik cihazlarının önünden geçtim, bir halk ekmek büfesi vardı yanlarında. Haftaiçi olsa bu saatlerde başlardı büfe önündeki kalabalık, yürümeye devam ettim.

Az ilerimde bir okul vardı, onu da geçtim, görmeyen gözlerim ve bomboş aklım otuz yılın alışkanlıklarını tekrarlayan ayaklarıma tabiydi. "Artık sonu gelmeyecek miydi? Bu bıkkınlık nereye kadar?". Bu soruları sormayı da bıraktığımı fark ettim, gülümsedim. İstesem de düşünemiyordum gibiydi sanki; istesem de hayatın bana kazdığı çukuru derinleştiremeyecektim belki de artık...

Devam ettim yoluma, on adım, on tane daha, on tane daha... Bütün onlar biterken ben bir döner kavşağa geldim. Kavşağın ortasına belediye'nin astığı tabela "ÇÖP ATMAK YASAKTIR" diye dikilmişti bir çöp yığınının tam ortasında; adeta öldürdüğü düşmanlarının ortasında gururla dikilen bir film kahramanı gibiydi. Çöpleri karıştıran üç tane köpek gördüm ve durdum. Hayret! Ayaklarım durmuştu!

Köpeklerin birisi beyaz olsa gerekti eskiden (artık griydi), bir diğeri siyah, sonuncusu kahverengi. Kuyruklarını sallayarak çöplere burunlarını sokuyorlar, birbirlerine fark etmeden yaklaştılarında kah hırılyorlar kah koklaşıyorlardı. Durduğum yerde köpekleri izliyordum, bir şey bulunabilir miydi acaba çöpte?

Tam o an başım ağrımaya başladı işte. Aklım.. Aklımı oynatacaktım; ben de bu köpekler gibi değil miydım! Ben, onlar gibi sadık; ben, onlar gibi soğukta ve karanlıkta insanlar tarafından sokağa terk edilmiş! Ben de bir köpektim! Ben de hırıldamaz mıydım öfkelenince, ben de koklaşmaz mıydım sevdiğimde! Ben de çöpleri karıştırırdım ekmek için; ben de kıvrılırdım bir köşeye yorulduğumda...

Sonrası yok.

Olağan Hikaye, Şubat-Mart 2023

Yağızhan ÇİFTÇİ

KASVET

Derin bir çukurun içinde yapayalnızdım. Bir çukurda olduğumu biliyordum çünkü ellerimle dokunduğum ıslak yumuşak doku ancak toprak olabilirdi. Bir çukurda olduğumu biliyordum çünkü başımı kaldırdığımda tepemdeki yuvarlak açıklıktan bir dolunay görüyordum. Bir çukurda olduğumu biliyordum çünkü akla uygun tek açıklama buydu.

Haykırdım, tüm gücümle, bildiğim tüm dillerde haykırdım. Kimse duymadı çığlıklarımı. Haykırdım, bildiğim diller tükenince bilmediğim dillerde haykırdım, onları da duyan olmadı.

Yağmur yağmaya başlayınca gözyaşlarına boğuldum, sesim çıkmıyordu artık. Islak toprak suya doycak, yağın yağmur içinde bulunduğum çukuru dolduracaktı. Ağladım, ağladım, ağladım, ağladım... gözlerim kapandı sonunda, açtığımda yerde yatıyordum.

Bir bataklığın ortasındaydım, geceye hükmeden her çeşit korkunç hayvanın sesi dört yanımda uğulduyor, içimi donduran rüzgarın ısıklıklarına karışıyordu. Yerden güç alarak kalktım, üstüm başım çamur içindeydi. Kıyafetlerimi ek bir kat olarak saran çamura adeta üşüyen bedenimi ısıtacakmış gibi sarılarak bataklığa bata çıka yürümeye başladım. Nereye?

Başımı kaldırdığımda, etrafı döşeyen sık ağaçların yukarı dallarının arasından bir dolunay görüyordum. Dolunaya doğru yürüdüm, yürüdüm, yürüdüm, yürüdüm... takatim tükeninceye kadar yürüdüm ve öyle bir an geldi ki artık ayaklarımı hissetmiyordum. Devam edebileceğim son noktada bedenim irademi yalnız bıraktı ve yere düştüm. Boğuluyordum. Soğuk, yalnızca soğuk. Ağzımdan burnumdan içeri hücum edip ciğerlerime dolan buzlu su kuvvetimi yeniledi ve çırpınmaya başladım. İçinde sürüklendiğim nehre dalıp çıkarken suyun bozduğu görüşümü gökyüzüne çevirdim. Bir dolunay gördüm ve onun istikametini hedefleyerek yüzmeye başladım. Nehrin kenarına doğru yaklaştıkça suya doğru eğilen ağaç dalları yüzüme gözüme çarpmaya başladı. Kuvvetimi topladım ve kendimi büyükçe bir kayanın üstüne doğru fırlattım.

Yeniden yürüyordum. Hiçbir şey görmüyordum. Hiçbir şey hissetmiyordum, soğuk da kaybolmuştu artık, dolunay da. Öyle ki yürüdüğümde de emin değildim çünkü ayaklarımın altında bir zemin yoktu. Her taraf kapkaranlıktı. Attığım her adımı boşluğa atıyordum, bir süre sonra bednim de kayboldu. Artık ben yoktum.

Sadece karanlık var, sadece ben varım.

Dil ve Edebiyat, Nisan 2023

Yağızhan ÇİFTÇİ

RAPTİYE

Onu kutusundan çıkaran sim bulaşmış el, kırmızı ojeli tırnaklara sahipti. “Eveeeeet Emircan’ın ödevini bu hafta tahtamıza asıyoruuuuuz” dedi o elin sahibi, sesinde ancak işinden sıkılmış insanların anlayabileceği bıkkın bir ton vardı. Öğrencilerinin çocuksu “oley”leriyle dolan sınıfın arka panosuna, bir resmi tutturmak için saplandığı esnada onun da bir sesi olsa “işte ben buyum” derdi herhalde. Kırmızı saplı raptiye grandiyöz hayallerle çizilmiş, üzerinde güneşin parladığı zirvesinden kar suyu akan bir dağ ve altındaki çayırılıkta elinde uzun kılıcı ve başında tacı olan bir prensin (kim bilir hangi kalenin kapısına yığacaktı muzaffer ordularını?) ağırlığını taşıyacaktı bir hafta boyunca.

Sonra başka bir resim, bu sefer Nurcan’ın kaleminden pembe tonlarıyla çizilmiş bir papatya, altında saksısıyla birlikte -belki de bir prensin hediye siydi-. Başarılı ressamının eserini panoya iğneleyen öğretmenin sesi bıkkınlığından bir şey yitirmemişse de bu kez daha mutluydu, kahvaltı yapıp gelmişti belki bugün, belki akşam erken çıkacaktı, belki de başka bir şey... Daha mutluydu işte, ya da ona öyle gelmişti. Bir hafta da Nurcan’ın hayallerini taşıyacaktı kırmızı saplı raptiye. Gururla söylerdi eğer bir sesi olsaydı, “işte ben buyum!”.

Haftalar haftaları kovaladı, aylar mevsimlere dönüştü, her yeni resimle haykırıyordu başta, ama eğilmeye başlamıştı artık. Sonunda bir gün geldi, Ayşegül kendi resmini kendi indirmeye karar verdi, indirdi de. Oyun hamurunun vıcık vıcıklılığıyla kayganlaşan parmakları kırmızı saplı raptiyenin yamulmaya başlamış ucunu kavramayacak gibi olunca anlık bir hareket yaptı: “Ay!”. Öğretmeni şefkat maskesini takmıştı bugün. Yanına koştu, ağlayan çocuğu teselli etti, parmağına pamuk basmak için alıp sınıfın dışına çıkardı. O esnada yere düşen kırmızı saplı raptiye dikkatlerden kaçmıştı. Akşam vakti sınıfı temizleyen hizmetli kırmızı saplı raptiyeyi süpürdü çöpe. Hüzünle söylerdi eğer sesi olsaydı; “işte, ben buyum”.

*

Durduğum yerde kalmayı düşledim.

Dil ve Edebiyat, Mayıs 2023

Sena YİĞÇİ

HER ŞEYE ÖLÜM DAHİL Mİ?

“İnsanın başına her şey gelir kızım”, dedi Fahriye teyze derin bir iç çekişle, uzun soluklu konuşmasını bitirirken. Vefasız çocuklarından, zamane gençlerinden -benim onlardan ne kadar farklı olduğumdan-, bu yaşında bile bitmeyen koşturmacasından, insanın duru durağı olmadığından bahsederken nefesi tükenmişti.

Fahriye teyze, sekseni devirmeye yakın bir çocuk gibiydi. Sekseninde de çocuk olur muymuş hiç insan! Olurmuş işte. Yıllar sırtına kambur oldukça küçülür, yüreği hassaslaşır, gözleri daha nemli bakarmış. Fahriye teyze de yılları sırtına yük etmiş, narin yüreğiyle bir günden bir güne arayıp sormayan çocuklarının yolunu bekler olmuştur. Hoş, nafile bir beklenti idi onunki ya neyse. Mahallenin en çiçekli penceresi onun, ardında bütün gün oturduğu pencereydi. Pencereden bazen denizi seyreder bazen de tam seçemeyen gözleriyle gelip geçenleri izlerdi. Yokuşun baş ucunda küçücük bir evdi Fahriye teyzeninki. İki katlı, tek göz odası olan, ahşaptan derme çatma bir ev... Evi vaktiyle büyük büyük babası yapmıştı. Zaman içinde bir sürü tadilattan geçen ev neticede ona kadar ulaşmıştı. Bu hikayeyi hiç usanmadan her seferinde dinlerdim. Fahriye teyze kendi kendini ancak idare eder, yine de elden ayaktan düşürmeyen Rabbime çok şükür, diye bütün gün mırıldanır dururdu. Haftada bir kez annemin sağdığı taze sütte ona götürür, kapısını çaldım. Pek severdi beni. Bazı zamanlar kapıyı çaldığımda namaza durmuş olurdu. Beni bekletmemek için acele edecek, dört rekatlık huzurunu da ben bozacağım diye düşünürdüm; vicdanım sızlardı. Sonra pürtelaş gelirdi içeriden soluk soluğa... Beklettim güzel kızım hakkını helal et, derdi. Helal olsun teyzem o ne demek dememe kalmadan ardı ardınca bir sürü soru sorardı: annemler de iyi miydi, karnım aç mıydı, tek başıma dönebilecek miydim eve, haftaya da uğrayacak mıydım? Fahriye teyze, kapının hemen girişindeki mutfağında getirdiğim sütü ocağa koyarken ben de sorularını cevapladım. Sütü ocağa koyduktan sonra mutfak masasının üstündeki bakır kâseden çikolata çıkarırdı. Lezzetli çikolatalarından... O yaşımda bile o çikolatalar için heyecanlanırdım küçük bir çocuk gibi. Sonra çikolatalarla beraber çocukluğumdan birkaç parçayı cebime atar, eve gidene kadar hepsini tüketmiş olurum.

Fahriye teyze, tükenen nefesini bir müddet sessizlikle topladı. Bir türlü kabullenemediği, kalbine ağır gelen şeylerden söz ettiğinden bunalmıştı besbelli. Küçük gözleri nemlenmiş, uzaklara doğru yol olup uzamışlardı. Yalnız kalmak isteyebileceğini düşünüp çoktan bükülmüş sırtını sıvazladım ve bir süre devam eden sessizliği bozdum.

- Ben gideyim Fahriye teyzem. Bir diyeceğin, istediğin var mı?

- Yok güzel kızım ne diyeceğim olsun, dedim işte hepsini. Başını şişirdiysem kusura kalma.

- Estağfurullah teyzem olur mu öyle şey. Hem ben seni dinleyince çok mutlu oluyorum.

- Fahriye teyzen ihtiyarladı evladım, dinleyen oldu mu çenesi düşüyor işte...

Biraz yorgun, gülümsedi. Mutfak masasının üstündeki bakır kâseden bir parça çikolata aldı ve yanıma geldi. Çikolatayla beraber elime bir yüzlük tutuşturdu.

- Keşke elimde avucumda olsa da dahasını verebilsem. Bir çay çorba parası kızım, talebenin ihtiyacı çok olur. Allah daima zihin açıklığı versin, annelere çok selam...

Yüzlüğü geri vermeye çalıştımsa da kabul etmedi Fahriye teyze. Dualarla Allahısmarladıkları kapısından ayrıldım ve eve doğru yola koyuldum. Çikolatası yine eski, lezzetli bir tat bırakıyordu ağızda. Ağızda o eski tatla ve Fahriye teyzenin anlattıklarının burukluğuyla yürüdüm. On beş dakikalık yol, hiç bitmeyecek gibi yürüdüm. Yazın son günlerinin tatlı esintisinden mi bilmiyorum tuhaf bir büyü vardı havanın. Esintiye bütün ümitlerimi fısıldayıp Fahriye teyzenin gözlerinden uzaklara açılan yollardan küçük adımlarımla yürüdüm.

Sonbahar, bütün ihtişamıyla yazdan kalanları silip süpürmüş, hatta yerini kışa devretmeye hazırlanır olmuştu. Mevsimler zaman üstünde ne büyük büyüydü! Onlar yoksa zamanın duru durağı mı vardı? Zaman; yazla, kışla, baharla kaç parçaya bölersen oydu. Bu sonsuz bütünün herhangi bir parçasına denk gelebilirdi insan. Yine herhangi bir parçasında çekip gidebilirdi de. Yapardı, insandı neticede! Okulun pansiyonundan üç aylık bir süre sonunda eve dönmüştüm. O günlerde hava erken kararıyor, güneş yüzünü hiç göstermeden batıyordu. Bir akşam güneş, kızılını kırmı-

zısını gökyüzünde dağıta dağıta batmaya hazırlanırken mahallem çok özlediğim yollarında gezintiye çıktım. Soğuk, adımlarımı geri geri itse de yürüyordum. Yokuş aşağı inerken rüzgâr, yüzüme sert tokatlar atsa da yürüyordum. Sonra bir aralık duraksadım. Yokuşun sağındaki mezar taşında Fahriye teyzenin adını gördüm. Daha dün gibi annemin sağdığı taze sütü ona getirmiştim. Sağ ol evladım demişti, biraz mahcup çikolata uzatmıştı içimdeki çocuğu mutlu etmek ister gibi. Almıştım çikolatayı, afiyetle yemiştım. Düşünmemiştim, Fahriye teyze bir gün ölür mü diye. Düşünmemiştim, o çikolata neden hep çok lezzetli diye. Yokuşun sağında, o güzel manzaralı mezarlıkta mezar taşını gördüm Fahriye teyzenin. Büyük harflerle adını soyadını yazmışlar, kocaman ömrünü iki parantez arasına sığdırmışlardı. İlk taze bir toprak yığını ilişmişti gözüme, sonra üzerinde soğuktan boyunlarını bükmüş duran çiçeklere dalmıştım. Mezar taşında yazılı isim, ne kadar da önemsizdi benim için yazılanları görene dek. Öyle ya yolda yürürken bir sürü mezar taşına denk gelebilirdi insan. Gelebilirdi ama hiçbirinde tanıdığı, sevdiği, en önemlisi ölümünün haberini bile duymadığı birinin ismini görmezdi. Bir ay önce vefat etmişti garip! Bu vefalı çiçekler penceresinden olsa gerek.

Annemler çok alışmış ölüme. Yaş aldıkça mı alışmışlar alıştıkça mı yaş almışlar acaba. Neden söylemediler diye düşünüp durdum, oysa söylemişlerdi söylememelerinden daha gülünçtü. Öyle bir ağızda vefat etti Fahriye teyze, deyiverdiler. Hastaydı hem yaşlıydı, deyiverdiler. Öldü kızım ne yapacaksın, her şey Allah'tan biz de öleceğiz, deyiverdiler... "İnsanın başına her şey gelir", demişti Fahriye teyze. Her şeye ölüm de dahil miydi?

Dil ve Edebiyat, Nisan 2023

Sena YIĞCI

KAPI

Binaların arasında sıkışıp kalmış bu üç katlı yapıyı kim unutmuştu burada! Bu yapının taştan gövdesi yosun bağlamış, pencereleri epeyce hasar almış, önündeki küçük bahçe bakımsızlıktan boy boy yabancı ot vermişti. İçten içe kurtarılmayı bekliyordu sanki şehrin ortasından. Bu umarsız hali heybetindendi. Yoksa dokunsan yıkılacak gibiydi garip! Dönüşen ve ölen bunca şeyin içinden yalnız onu teğet geçmişlerdi. Her yer dönüşmüştü; otoparka, apartmana, dükkâna, okula, yola... Zamanın elinin değmediği tek bir şey kalmamış şehir; kendine yeni, modern bir elbise giymişti. Ama nasıl olduysa koskoca konağı unutmuşlardı işte. Birbirine benzer bir yığın yapının içinde nefes alabilen yalnız o kalmıştı. Konağın devasa kapısını tek hamlede açtı Nazan. Kapının bağrındaki cam titredi. Gün görmemiş bu eski yapının içinden karmakarışık kokular geldi burnuna, onun da bağrında bir şeyler titredi o vakit. Kapının eşiğinden bir müddet içeriyi izledi. Bir caminin kubbesini andıran tavanı mesken tutmuş örümcek ağlarından içeride sis bulutu gibi dolanan tozlara dek... Konağı, gözleriyle yeniden dolaştı kim bilir kaç kez... Önce gözlerini hazırlamalıydı. Sonra kalbinden başlayıp midesine vuran o sızının üstesinden gelecekti. Kapıyı usulca kapadı ve eşikten içeri ilk adımını attı. İçerideki kasvetli hava Nazan'ı bunaltmıştı büsbütün. İlk sol taraftaki büyük salona yöneldi. İçeride, kırık dökük, boş bir dolaptan başka bir şey yoktu. Salonun büyük penceresi kaskatı duran betonlara bakıyordu. Yeniden hayret etti Nazan. Koskoca konağı nasıl şehrin göbeğinde unutulardı! Salonu dolaştıktan sonra merdivenlerden yukarı çıktı. Alt katın kasvetli havası burada biraz daha dağılmış görünüyordu. Geniş hol, üç büyük odaya ve mutfığa açılıyordu. İlk mutfığa girdi Nazan. Nereden baksan elli yıllık olan vitrinin boş raflarında gezindi elleri. Ellerinden havaya doğru geçmişin tozlarını savurdu. Sonra bütün odaları teker teker dolaştı. Bomboş duvarların nasıl pul pul döküldüğünü gördü. Şehre açılan pencerelerden dışarıyı izleyip tekrar tekrar hayret etti. Konağın içerisi zamanın eskimış bir parçasında kalmıştı sanki. Hayat, dışarıda olanca şiddetiyle devam etmiş ama konağı es geçmişti. Yalnız bu geride kalış içeride de bir şeylere dokunmuştu. Her yana ölü toprağı atılmış gibiydi içerisi. Konak, taziye evlerindeki o ağır kokuya bürünmüştü. Kimse uğramayınca kendi yasını kendisi tutmuştu onca yıl belki kim bilir...

Nazan rahatça açtığı kapıyı zar zor kapatabildi. İçeriye son kez göz gezdirmeden hızlıca çıktı konaktan ve onca yılın üstüne kapıyı sertçe kapadı. Hem de hiç düşünmeden kapadı. O kapı bir daha açılır mı, dünya gözüyle içeriyi tekrar görür mü, bundan sonra koskoca konağa ne yapılır

diye düşünmeden, kapıyı kapadı ve çıktı. Kapının bağrındaki cam titredi. Dışarıdan görseler; yol kenarındaki eski, heybetli konaktan bir kadın kaçarcasına çıktı derlerdi. Çocuklar konağın perili olduğuna inanırdı belki. Nazan'ın konaktan çıkışının üstüne kırk tane hikâye yazılırdı. Fakat aslında bir kadın, geçmişinden üstü başı tozlanan bir kadın, kendini yol kenarındaki eski yapıdan dışarı atmıştı, hepsi buydu! Nazan, kalbindeki ağırlıkla ve midesindeki sızıyla birlikte konağın bahçesinden geçti ve dışarı çıktı. Eskimesine rağmen bütün ihtişamıyla dimdik duran konağı, dışarıdan bir gözle uzunca süzdü. İçinde bir yerlerde yalnızlığıyla savaştı. Geçmişiyse, kalbinde bir türlü canlanmayan ama hep silik ve ağır bir iz bırakan hatıralarıyla savaştı. Nazan, konağın önünde saatlerce savaştı. Her zaman kaybettiği ve kaybedeceği savaşlardı bunlar. En sonunda yenik ve yorgun halde arabasına bindi, yola koyuldu. Buraya gelmekle hata mı etmişti acaba? Kırk iki yaşında, üstelik bu kadar yol almışken, yeniden geçmişin izbe yerlerine dönmek bütün dengelerini sarsmıştı. Unutmak istemişti yıllarca, yalnızca unutmak. Yirmi yaşından önce ne yaşadıysa ne yazdıysa yaşamak adına defterine, hepsini silip atmıştı. Başarmıştı da. Yirmisinde üniversiteye giderek kendine yepyeni bir hayat kurmuştu. İdeallerinin peşinden gitmiş, fikirlerine asla saygı duymayan ailesinden uzaklaşmıştı. Tanıdık, akraba kim varsa yanında yakınında görmekten sakınmıştı. Zamanla arayı açmış, arayıp sormaları bile kesmişti. İyice kendi ayakları üzerinde durmaya başladığı vakit, sürekli meşgul olduğu gerekçesiyle ziyaretleri de kesmişti. Anne ve babasının vefatından sonra uzun bir süre kendini toparlayamamış, vicdan sorgulamalarının çıkmazından bir türlü kurtulamamıştı. Fakat eninde sonunda yine büyük şehrin büyük koşturmacalarına takılmış, bu konuyu bir daha açmamak üzere kapattığını düşünmüştü. Her şeyi ardında bıraktığını sanmıştı o zamanlar. İnsan, ardında bıraktıklarında kendinden de bir parça bırakmış aslında. Nazan; bununla kırk iki yaşında, her şeyin gayet güzel ilerlediği bir zamanda yüzleşmişti. Çok başarılıken, çok mutluyken, çok özgürken üstelik. Bir sabah uyanmış ve görmüştü ki eksikti. Her şeyi tamamladığını düşünürken, her şey bu kadar planlı ve yolunda giderken görmüştü ki eksikti. Nasıl olur da bunca yol bunca eksiklikle kat edilirdi? Nazan'ın göğsüne fil oturmuştu sanki o sabah. O gün bugündür o fil hiç gitmedi. Nazan da tamamlanamadı. Zaten bunca zaman sonra farkına varılmış bir eksiklik, neyle tamamlanırdı?

Kafasında dönüp duran düşüncelerle yolu yarılarmıştı. Hava kararmak üzere pembeleşmiş, Nazan çoktan bir şehri ardında bırakmıştı. Ortalama iki üç saate İstanbul'a varırdı. Telefonun çalışıyla derin düşüncelerinden sıyrıldı.

- Alo
- Buyurun?
- Nazan Hanım ben Kemal, müteahhit Kemal Güngör.
- Ah Kemal Bey kusura bakmayın çıkaramadım, buyurun sizi dinliyorum.
- Konakla ilgili bir karara varabildiniz mi diye soracaktım. Sık boğaz etmiş oluyorum kusura bakmayın fakat bizim için mühim bir konu.
- Şu an için net bir şey söyleyemeyeceğim maalesef. Halletmem gereken birkaç işim var, onlarla ilgileniyorum, müsaadenizle ben biraz daha düşünüyüm olur mu?
- Tabii, kararınıza saygı duyarız. Fakat yine de bu süre çok uzamazsa hepimiz için daha iyi olur. Fiyat konusunda dilediğiniz esnekliği gösteririz, biliyorsunuz.
- Anlayışınız için sağ olun Kemal Bey, en kısa sürede dönüş yapmaya çalışacağım.
- Ben teşekkür ederim efendim, dönüşünüzü bekliyor olacağım.

Nazan, Kemal Bey'in bir sabah gelen telefonuyla, kapattığını düşündüğü geçmişin ücralarında bulmuştu yine kendini. Çocukluğunun geçtiği konağı, koskoca konağı şehrin ortasında unutmuşlardı! Üzerinden onca zaman geçtikten sonra bir sabah arayıp yerine apartman yapmak için izin istemişlerdi. Uzakta bir yerde, kapısı kilitli anıların gün yüzüne çıkması canını yakmıştı Nazan'ın. Eksikliğini yüzüne vurmuştu büsbütün.

Vardığında hava çoktan kararmıştı. Düşünceler zihnini bir sarmaşık gibi sarmış, yol boyu rahat bırakmamışlardı. Nazan, konağı satıp satmamayı düşünememişti bile. Yıllar sonra, kırk iki yaşında, geçmişinin ortasına savunmasızca bırakılmış gibiydi. Üstelik yanında kimsecikler de yoktu. Eşi yoktu, kardeşi yoktu, çocuğu yoktu, annesi babası yoktu... Savunmasızdı ve yapayalnızdı Nazan. Çok özgür, çok başarılı ve çok yalnızdı. Kapının gi-

rişine geldi, tam anahtarı çıkaracakken birkaç gündür onda kalan Hale'yi anımsadı. Hale, onun biricik dostu, yoldaşydı. İçeride Hale'nin olması, yalnızlığına ve bungun ruh haline bir nebze su serpmişti. Derin bir nefes aldı ve zile bastı.

- Nazan! Nihayet gelebildin. Aradım o kadar neden açmadın, aklım çıktı meraktan. Geç içeri, hoş geldin.
- Aman canım, abartma geldim işte. Yola daldım, duymamışım.
- Sıkıca sarıldılar ve içeri geçtiler. Saat, neredeyse bire geliyordu. Nazan, bütün yorgunluğuyla kendini kanepeye bıraktı.
- Yol seni baya yormuş gibi. Sen biraz dinlen, ben de bize iki kahve yapayım ha? İyi gelir, laflarız biraz.
- Nazan; kısa ve sıcak bir tebessümle, tamam cevabını vermişti Hale'ye. Çok sürmeden Hale elinde kahvelerle içeri geldi, Nazan'ın yanına oturdu.
- Eee anlatın bakalım Nazan Hanım, nasıl geçti ziyaretiniz?
- Nasıl olsun, gittim gördüm işte.
- Pek hoşuna gitmemiş gibi. Bir sorun yoktur umarım.
- ...
- Nazan, iyisin değil mi?
- Koskoca konağı şehrin ortasında unutmuşlar Hale. Senin aklın alıyor mu? Olacak iş değil!
- Nasıl, anlamadım.
- Neden bütün kapattıklarım ile beraber o da kapayıp gitmedi? Bunca yıl üstüne, tam da her şeyi yoluna koymuşken...
- Canım, senden başka muhatap olacakları kimse yok ki. Elbet bir gün soracaklardı. Hem dediğin gibi şehrin göbeğinde bu konak. Ne zamana kadar öyle kalabilirdi?
- ...

- Ne düşünüyorsun, satacak mısın konağı?
- Bilmiyorum Hale. İnan şu sıralar hiçbir şey bilmiyorum...
- Varlığı seni bu kadar rahatsız ediyorsa sat, derim ben. O zaman bu meseleyi gerçekten kapatmış olursun belki.
- Gerçekten kapatmış olur muyum? Sanmıyorum. Bir kere o kapıyı açtım. Şimdi üstüne değil bina gökdelen yapsalar da fark etmez.

Bir müddet sustular. Uykulu gözlerle ara ara birbirlerine tebessüm edip durdular.

- Çok geç oldu. Gidip güzelce uykunu al, yarın yine uzun uzun konuşuruz. Nazan, odasına çekildi ve kapıyı kapadı. Bütün düşüncelerinin, bütün karmaşalarının, bütün pişmanlıklarının üzerine kapıyı sertçe kapadı. Kapının bağındaki cam titredi. O vakit Nazan'ın da bağında bir şeyler titredi. Bütün kapıları kapamıştı ama içinde bir yerlerde hiç kapanmayacak kapılar artık ardına dek açıktı.

Dil ve Edebiyat, Aralık 2022

Arzu CEYLAN

KAYBOLDUĞUMUZ YERDEN

Ahmet, tek katlı evlerinin önünde sabahın daha kendini güneşe teslim etmediği bir vakitte, arabasına yaslanmış, annesinin hastane randevusu için yola çıkmayı bekliyordu. Kız kardeşi ve annesi hâlâ evdeydi. Hasta bir kadını yolculuğa çıkarmaya ikna etmek biraz zordu, bu doktor randevusu bile olsa. Annesi giyinmek istemiyor, küçük bahaneler uydurup koltuğa geri oturuyordu. Elbette asıl amacının, yola çıkmamak değil hastanede duyacaklarından kaçmak olduğu anlaşılıyordu. Kendini her geçen gün biraz daha yorgun, halsiz ve hasta hissediyordu. Doktorun hastalığının seyri hakkında da ne söyleyeceğini adı kadar iyi biliyordu. Geçen randevuda hafif aralık kalan kapıdan oğlu ve doktorun konuşmalarını duymuştu. Doktor; "Maalesef tedavi biraz zorlu geçecek. Hastalığı çok geç fark etmişsiniz. Ama biz elimizden geleni yapacağız. Size düşen görevse annenizin moralini yüksek tutmak ve hastalığının ciddiyetini ona fark ettirmemek" demişti. Ne yazık ki anneleri her şeyi duymuştu. Gerçi duymasaydı da gücünün her geçen gün biraz daha azaldığının farkındaydı, elbette bu iyiye yorulacak bir işaret değildi. Bugün de yine böyle şeyler duymamak için doktor randevusunu kaçırmaya çalışıyor, arada bir kızına bağıyor, huysuzluk ediyordu.

Ahmet tüm bu konuşmaları dışarıdan duyabiliyordu, annesini ikna etmeye çalışan kardeşine destek olmak için tek katlı evlerinin ışık yanan penceresine doğru yöneldi. Hafif sarımsı ve turuncu arasında bir renge sahip ışığın yandığı odanın perdesi hafif aralıktı ama pencere kapalıydı. Pencereyi tıklattı:

"Anne hadi ama geç kalacağız. Şu kıza da yazık değil mi? Bak kaç saattir seni ikna etmeye çalışıyor. Zorluk çıkarma da hastaneye vaktinde varalım."

"Benim zorluk çıkardığım falan yok."

"Tamam anne, senin dediğin gibi olsun. Ama lütfen çıkalım şu evden."

Ahmet sözlerini bitirdikten sonra arabanın yanına geri döndü ve cebinden sigara paketini çıkarıp bir sigara aldı, paketin içinde çakmak da vardı. Tam sigarasını yakacaktı ki çakmak bir iki kere boşa döndü, muhtemelen gazı bitmişti. Çakmağı yere fırlattı. Öfkelenmesine sebep olan şey iki aydır annesinin her geçen gün biraz daha eridiğini, çöktüğünü görmektir. Elinden gelse, yani bu hastalığın kesin bir tedavisi olduğunu bilse hemen annesini de alıp oraya gidecekti ama yapabildiği tek şey doktorun verdiği ilaçları annesine kullanırmak ve iki haftada bir kontrole götürmektir. Ceplerini tekrar karıştırdı, ceketinin iç cebinde unuttuğu başka bir çakmak buldu. Hemen sigarasını yaktı, içine derin bir nefes çekti, bir müddet durdu, başını gökyüzüne çevirdi ve tüm sıkıntılarını sigaranın karanlığa yayılan dumanıyla dışarı attığını varsaydı.

Sabahın bu saatinde, seher yelinde yola çıkacak olmaları Ahmet'in de hoşuna gitmiyordu ama başka şansları yoktu. Annesinin ağır hastalığı nedeniyle şehir merkezinde daha donanımlı başka bir hastaneye gitmeleri gerekiyordu. Hastaneye, seher vakti yola çıkarlarsa yetişebiliyorlardı. Ahmet, bu hastalık ilk ortaya çıktığında hastaneye yakın bir ev kiralamak istediye de yüksek kirasını ödeyemeyeceğini anlamış, bu isteğinden vazgeçmişti. İnsanın elini kolunu bağlayan ne çok şey vardı?

Birden çelik kapının sertçe örtüldüğünü duydu. Kız kardeşi Esmâ onu çağırıyordu. Hemen elindeki sigarayı yere attı, ayakkabısının ucuyla ezip hızlı adımlarla kapıya yöneldi.

“Abi biz hazırız, sen annemi arabaya bindir, ben çantaları alıp hemen geleceğim.” Esmâ çantaları almak için eve geri girerken Ahmet annesinin elinden yavaşça tutup arabaya bindirdi, kapıyı kapatıp direksiyona geçerken Esmâ'ya seslendi:

“Esmâ hadi, iki tane çantayı almak bu kadar uzun mu sürüyor be kızım? Hadi.”

Esmâ, tam bir saattir hazırlıklarla uğraşıyordu, annesinin tüm hastalık sürecinde onun bakımından sorumluydu. Genç yaşına rağmen bunca sorumluluğun altına girmek onu zorlasa da annesi için her şeyi yapardı. Alalecele kapıyı kilitleyip abisine söylenerek arabaya bindi.

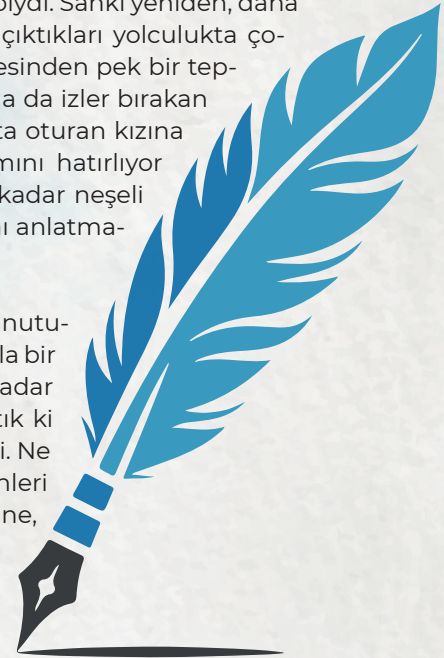
“Hadi Esmâ, hadi, hadi... Başka bir şey dediğin yok. İki ayağımı bir pabuca sokuyorsun.”

Abisi kardeşinin kalbini kırdığını fark edip mahcup bir bakış attı. Esmâ abisinin bu bakışlarından ne demek istediğini anladı. İçinden “Bazen yorğun bakan gözler, mahcubiyeti anlatmada sözlerden daha çok işe yarar.” diye geçirdi. O sırada Ahmet hemen yan koltukta oturan annesinin yanağına bir öpücük kondurdu ve arabayı çalıştırdı. Nihayet yola çıkabilmişlerdi, şimdi her şey daha kolaydı. On kilometre kadar yol kat edip bir yerde durup kahvaltı yapacaklar, sonra yine yola koyulup bir on kilometre daha gidecekler ve en sonunda hastaneye ulaşacaklardı. Ahmet arabanın içindeki gergin ve mutsuz havayı dağıtabilmek için her zaman yaptığı şebeklikleri yapıyor, çocukken yaptığı yaramazlıklar yüzünden annesinden yediği azarları hatırlatıp basıyordu kahrkahr.

“Esmâ hatırlıyor musun? Sen beş altı yaşlarında falandın, ben de on yaşlarında. Mahalleden diğer kız arkadaşlarıyla bahçede oynardın. Ellerinde yerlere kadar uzanan sarı saçlı bebekleriniz olurdu. Sizi ne zaman bahçede o bebeklerle oynarken görsem hep farlı oyunlar kurmuş halde bulurdum. Bir oynadığınız oyunu bir daha oynamazdınız. Benim mahallede erkek arkadaşım olmadığından hep kıskanırdım sizi. Bir şekilde aranızda girerdim, sizinle oyun oynayacakmış gibi yapıp bebeklerinizi toza bulardım.”

Ahmet, bir anda yan koltukta oturan annesinin kahrkahrını duydu. Heyecanla annesinin yüzüne baktı, sanki bu kahrkaha uzun zamandır güneş girmemiş bir odanın perdesini aralamak gibiydi. Sanki yeniden, daha cesurca hayata tutunmak gibiydi. Ahmet her çıktıkları yolculukta çocukluğuna dair neşeli anılar anlatırdı ama annesinden pek bir tepki alamazdı. Bu anı galiba annesinin hafızasında da izler bırakan özel bir anıydı. Hasta kadın birden arka koltukta oturan kızına döndü ve ışıldayan gözlerle “Hikayenin devamını hatırlıyor musun Esmâ?” diye sordu. Esmâ annesini bu kadar neşeli görünce hızla aklında kalan bu anının devamını anlatmaya başladı.

“Hatırlamaz olur muyum Sultan Hanım, nasıl unuttum? Abim sürekli aynı şeyi yapınca biz de kızlarla bir olup abimi bahçenin bir ucundan öbür ucuna kadar kovalamıştık. O kadar çok çılgılık atıp bağırıştık ki bütün mahalle balkonlara dökülüp bizi izlemişti. Ne günlerdi ama? Sen de kapıdan tüm olup bitenleri izleyip kahrkahr atıyordun. Olacak iş değil anne, keşke bizden yana olsaydın.”

Hasta kadın, kızını kocaman bir gülümsemeyle, dikkatli bir şekilde dinledikten sonra yüzünü ön tarafa çevirip akıp giden yolu izledi. Yarı duyulur yarı duyulmaz bir sesle çocuklarına; “Siz benim şu dünyadaki en büyük hazinemsiniz.” dedi. Herkes derin bir sessizliğe gömüldü.

Nihayet kahvaltı yapacakları kafeye varmışlardı, Ahmet buraya ne zaman gelse heyecanlanırdı. Yola çıkmadan önceki ruh hâli buraya gelince dağılır, daha mutlu bir adama dönüşürdü. Kafe, yolun stresini biraz olsun azaltacak, kafasını dağıtacak şirin bir mekândı. Ama burayı sevmesinin asıl sebebi; kafenin sahibinin kızıyla üç seferdir muhabbet etme fırsatı bulmuş olmasıydı. Kızın ilk bakışta insanı etkileyen bir yapısı vardı, gözleri her zaman çevresine ışık saçar, insanın enerjisini yükseltirdi. Ahmet’in şu sıralar en çok ihtiyacı olan şey de buydu. İçinden “Hayatımın en yanlış döneminde karşıma çıktın, keşke daha farklı şartlarda karşılaşma imkânımız olsaydı, ben seni daha sık görmeye gelseydim, keşke bir şansımız olsaydı.” diye geçirdi. Sonra bu melankolik ruh hâlini tekrar bir köşeye bıraktı ve kahvaltı masasına oturdu. Annesi göz ucuyla tüm olup bitenleri izleyip oğluna uzun uzun baktı ve onu utandıracak cümleler kurdu, dalga geçti. Tüm hüznüne ve inatçılığına rağmen arada bir böyle bir kadına dönüşebiliyordu.

“Sen aşık mı oldun? Benim sayemde biriyle tanıştın ha? Kızın adını öğrenebildin mi bari?”

“Sen dalganı geç bakalım Sultan Hanım. Düştük bir kere eline.”

“Aman canım ne var? Biricik oğluma da mı takılamayacağım? Hem ayrıca sözlerimde çok ciddiyim, senin mutlu olmanı herkesten çok ben isterim.”

“Aman anne ortada bir şey yok, sen kendi kendine gelin güvey oldun yine.”

“Artık ortada bir şey olsun Ahmet. Kaç yaşına geldin? Evlenip kendi yuvarını kurmanın vakti geldi.”

Sözlerinden; çocuklarını geride bırakıp gidecek olan bir annenin serzenişi hissediliyordu. Ölen annelerinin ardından onları hayatta tutacak yeni meşgaleleri olsun istiyordu. Kahvaltılarını yapıp kalktıktan sonra arabaya yerleştiler. Ahmet, yola çıkmadan son bir kez daha kafeye baktı, kız onları izliyordu. Birbirlerini bir daha ne zaman görebileceklerini bilmeden uzun uzun bakiştılar ve araya yollar girdi.

Hastaneye vardıklarında saat dokuz civarlarıydı, randevuya anca yetişebilmişlerdi. Ahmet, annesi ve kız kardeşini ana kapının önünde indirdi. Onlar içeri girene kadar arkalarından seyretti. Kendi de arabayı park edip gelecekti. Arabayı park edene kadar kafasının içinde dolaşıp duran düşünceleri bir türlü durduramadı. Bu düşünceler yalnızken insanın üzerine çöreklenip ruhuna azap veriyordu. Tüm hastalık süreci boyunca yaşadıkları bir bir gözünün önünden geçti. Sürecin sonunda ne olacağını hiç bilmiyordu, eğer her şey kötüye giderse ne yaparlardı bilmiyordu, köksüz, dalsız yaşamak ne demekti hiç bilmiyordu. Ama unuttuğu bir şey vardı; bilmemek eşittir kaybolarak öğrenmekti. Kayboldukları her yerden hayat yeni bir şey öğretecekti.

Dil ve Edebiyat, Kasım 2023

Arzu CEYLAN

SELVİ DAĞI

Yağmur yağıyordu inceden, Selvi Dağı'nın eteklerine kurulu Öteköy'ü sis bürümüş, göz gözü görmez olmuştu. Pek çok evin dumanı tütüyordu, kıvrıla kıvrıla çıkıyordu gökyüzüne ama bir ev diğerlerinden ayırdı. Dert yanıyordu ocağında Ayşe Ananın, kara geceye kara bir duman yayıyordu bacası. Damı akan evinde, bakır bir kap içine damlalar inerken her damlaya bir "Allah" ekleyip tespih tanelerini çekiyordu. Geceleri uyuyamaz olmuştu, akli yavrusundaydı...

Ateşin önünde, bir elini yumruk yapıp alnına dayamış, yavrusu Aykız'ı düşünürken sanki sırtında bir kambur daha çıkmış gibi duvara gölgesi vuruyordu. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Arada bir maşaya uzanıp ateşin bağırını deşmekten başka elinden gelen bir şey yoktu. Ayşe ananın içi de bu kor taneleri gibi cayır cayır alev almıştı bir kere. Nice zaman Aykız'ı görmediği, sesine hasret kaldığı günleri olmuştu ama bu sefer durum başkaydı. Yavrusu durmadan rüyalarına giriyor, anacığundan yardım istiyordu. Rüyasında Aykız; ak kıyafetlere bürünmüş ekin tarlasının içinde, başaklarla birlikte bir sağa bir sola savruluyor, elini annesine uzatıp "Beni buralarda koyma ana" diyordu. Ayşe Ana bunlar aklına geldikçe durmadan sinesine vurup "Allah'ım bana yine aynı acıları yaşatmayasın. Aykız'ımın da sonu Gülbahar'ım gibi olursa ben nasıl yaşarım?" diyordu. Ana yüreği işte durmadan sızlıyordu...

Dayanamadı ayağa kalktı, sırtı doğrulmadı, bir eli belinde saatin asılı olduğu duvara gitti. Sabah ezanının okunmasına pek bir şey kalmamıştı. Hele bir okunsa ilk iş namazını kılıp Çoban Ramazan'ın evine gidecekti. Ondan gayrisi derdine çare olmazdı. "Bugün Cuma, elbet Ramazan'ın oğlanlarından biri şehre iner, birkaç eksik görür, dönerken de kızıma bir haber götürür, kızımdan bir haber getirir." dedi. Köşede duran kandili yaktı, dışarı abdest almaya çıktı. Hava bıçak gibi kesti Ayşe Ananın etini, ciğerlerinde sanki buzdan sarkıtlar oluştu. Kulak kabarttı, ortalıkta ne ses vardı ne seda. Yalnız Pir Tepe'de uluyan çakalların sesi iştiliyordu. Sağ tarafında ağılın önünde kıvrılıp yatan Karabaş yavaşça kaldırdı kafasını, baktı Ayşe Anadır gelen, geri yattı. "Ağıldaki koyunları böyle mi beklersin Karabaş?" dedi Ayşe Ana sitemkâr. Bir "Ah" çekti, dağlar inledi. Yine kızları gelmişti aklına, tıpkı böyle bir kış günüydü Gülbahar'ını alıp götürren. Alkarısı musallat olmuş, doğumundan bir gün sonra da Hakk'a yürümüş-tü yavrusuyla beraber. Gencecikti, daha nice baharlar görecekti, ak göğsünden körpe kuzusunu emzirecekti... "Yooo" dedi Ayşe Ana; "Aykız'ımın sonu da böyle olursa kıyarım canıma."

Ezan okunmaya başladı bir anda. Köye nur inmişti sanki, tövbe etti Ayşe ana; "Sen büyüksün Allah'ım, şu içimizdeki canı sen verir sen alırsın. Amma dayanamam evlat acısına, bir çıkar yol göster..."

Namazını kılıp yola düştü Ayşe ana, az ötedeydi gideceği yer. Naylon pabuçlu ayakları, gece yağın yağmurdan çamura dönmüş yolda bata bata çıkıyor ilerledi, derme çatma bir barakanın önünde durdu. Birbirine yamanmış tahtalardan oluşan eski kapı büyük bir gıcırtyla açıldı. İçerde, yer sofrasının etrafını sarmış ev ahalisi; dikkat kesilmiş halde gelen kişiyi süzdüler. Birkaç zeytin ve bir topak peyniri kendilerine katık etmiş kahvaltılarını yapıyorlardı. Çoban Ramazan karanlık odanın içinden ışıldayan gözleriyle; "Hoş gelmişsin Ayşe ana, hayırdır sabahın kör karanlığında yola döşmüş-sün? Buyur geç içeri, ateşin başına otur." dedi. Ayşe Ana içeri girdi, ateşin başında duran şilteye oturdu. Fersiz gözleriyle Ramazan'a bakarak konuşmaya koyuldu;

"Hoş mu geldim bilmem Ramazan. Bir işim düştü size."

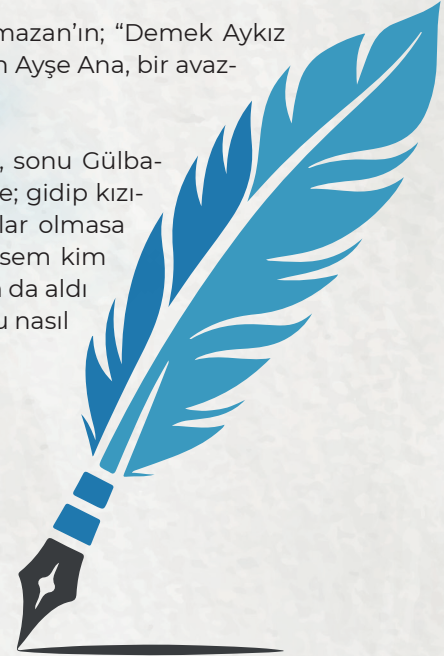
"O ne demek Ayşe Anam? Sen yeter ki buyur emrini, hallederiz elbet."

"Sizin oğlanlardan şehre inen var mı bugün? Bilirsin Benim Aykız'ın doğumuna pek bir şey kalmadı. Bir halini hatırlarını soruverse sizin oğlanlar, anasından bir selam uçuruverse."

"He ya, incekler." dedi, sonra yüzü düştü Ramazan'ın; "Demek Aykız bacının doğumu yaklaştı. Allah yardımcısı olsun Ayşe Ana, bir avazda kurtulur inşallah." dedi.

"Âmin Ramazan Âmin. Ha doğdu ha doğacak, sonu Gülbahar'ım gibi olur diye ödüm kopar. Yoksulluk işte; gidip kızımın yanında da duramam. Şu ağıldaki koyunlar olmasa açlığımdan öleceğim. Üç beş gün gideyim desem kim bakar onlara, halleri nice olur? Zaten hastalığım da aldı başını gitti, ayakta duramaz oldum. O kadar yolu nasıl gideyim?"

"Sen içini ferah tut anacım."

Çoban Ramazan, sofrada oturan oğlanlarına dönüp “Recep, Yasin duy-
dunuz Ayşe ananın dediklerini. Aykız bacının yanına uğrayıp halini hatırı-
nı soracaksınız. Anladınız mı?” dedi. Çocuklar başlarıyla onayladılar. Ana-
ları kalktı, siyah bir bezin içine kuru yufkayla avuç içini dolduracak kadar
zeytin koydu. Sonra çocuklara dönüp “Aziğiniz hazır, haydi oyalanmayın.
Erkenden yola koyulun. Yarın akşama burada olacaksınız.” dedi. Çocuklar
hemen ayağa kalkıp dışarı çıktılar. Ahırdaki atı getirip arabaya koştular.
Araba gıcırdaya gıcırdaya çamurlu yolda ilerledi. Çoban Ramazan araba-
nın ardından bağırdı; “Kalın sağlıcakla...” dedi.

Ayşe Ana, uzunca bir süre kıvrılarak tepeyi inen toprak yoldaki at araba-
sını izledi. Köyün aşağı yokuşuna vardıklarında gözden kaybolmuşlardı.
“Ah” dedi Ayşe ana, dert katarı sırtındaydı; “Şimdi yola düşsem, iki dağ
ötededir kızımın evi, iki dağ arasına yedi köy girer, yedi köyün on yokuşu,
beş düzü vardır. Git git bitmez yolu. Ah, ah şu yoksulluk yok mu insanı eli
açık bırakır her kula.”

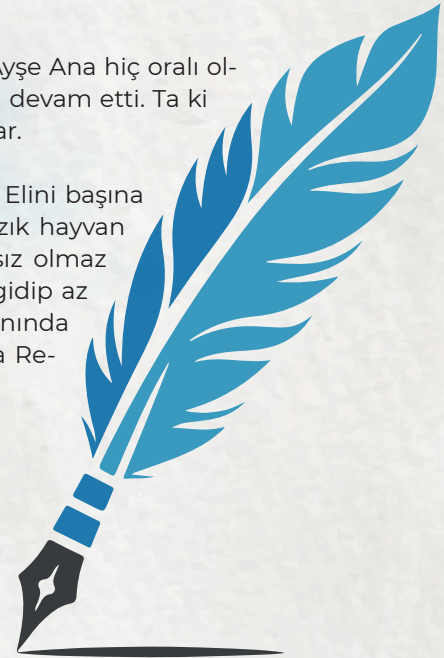
Arabaya binmemek için kendini zor tutmuştu ama gidemezdi. Önce has-
talığı el vermezdi gitmesine, sonra ağılta bekleyen kuzuları. Kaç zaman-
dır göğsünün tam ortasında; bir taş var gibi hissediyordu. Ciğerleri, kalbi
büzüşür gibi olmuştu. Kemikleri desen kırılacak yer arıyordu. Bir sıkıntı-
sı, hastalığı vardı ama dağ başında doktor ne gezer... Her şeyi göze alıp
arabaya binseydi, bu uzun yolculuk onun sonu olurdu, çok iyi biliyordu.
Başı önünde, eve doğru yürürken yarın akşama kadar nasıl dayanacağını
düşündü durdu. Recep’le Yasin anca işlerini halledip yarın akşama gele-
bilirlerdi, malum yol uzundu... Ağılın önüne vardığında Karabaş’ı bıraktığı
yerde görünce; “Senin de benden kalır yanın yok ihtiyar. Şu Selvi Dağı’nın
ayazı kocattı bizi, ağrıdan sızidan yapamaz olduk hiçbir şey.” dedi. Baktı
karabaştan ses yok, ağıla girip güç bela koyunların otunu, yemini verdi.
Sonra kapıdan usulca Pir tepeyi seyretti, geceden kalan sis hâlâ dağılmış
değildi. Tüm endamıyla tepeyi süsleyen Yalnız Ardiç’in yaprakları; hafif
esen meltemde ırganıyordu. Ayşe Ana yerde atılı oyunların içinden bir
değnek kaptı. Duramadı, vurdu kendini Pir Tepe’ye. Pir Tepe; düşkünle-
rin, yolsuzların, şifa arayanların tepesiydi. Eline bir çaput geçiren yola dü-
şer derman arardı, bu yüzden Yalnız Ardiç’in dalları al çaputlarla doluydu.
Ayşe Ana da elinde çaput tırmandı tepeyi, Rabbine yakardı; “Yolumun
çıkmazlarında karşılaştığım Allah’ım; Senden medet dilerim, kızıma yol-
daş ol. Bu kırmızı çaputla al götür kara günleri üzerimizden. Gönderdi-
ğim çocuklar iyi haberleriyle dönsünler...”

Ayşe ana, ellerini semaya açmış duasını ederken sanki sırtına; yazın tar-
lalarda çıkan pıtraklar batıyormuş gibi hissetti. Vücudu uyuştı, ayaz ilik-
lerine kadar işlemişti. Bastonuna dayanıp sendeleyerek eve geldi. Hava
çoktan kararmıştı, içeriye girdi, ocağı yakıp başına oturdu. Zaman ilerle-
medikçe ateşin bağırını deşti, korkularının bağırını deşer gibi, etrafa kıvıl-
cılar saçıldı... Sabaha kadar bir gram uyku uyumadan oracıkta kıvranıp
durdu.

Hava yavaştan ağarmaya başladığında Ayşe ana, kucağında oyunlarla
evin önünde göründü. Ak yazması alnına düşmüştü, yolun iyi görüle-
bildiği bir yeri gözüne kestirip kucağındaki oyunları yere attı. İçlerinden
birini seçip kendine oturak yaptı, diğerlerini ise bir tutam çalı çırpıyla tu-
tuşturdu. Cılızdan bir duman yükseldi havaya. Ayşe ana, uzunca bir süre
orada oturup yolu gözledi. Sanki orada oturup kendine eziyet edince;
tüm bu cefanın karşılığı olarak hayırlı haberler alacağını sanıyordu. En
azından, kötü bir haber alırsa bile çektiği cefaların karşılığını tanrıya so-
rabilirdi. Yola düşüp Pir Tepe’ye tırmanması da bundandı, Selvi Dağı’nın
ayazını yemesi de. İnançlı kadındı Ayşe ana fakat “Ana” olmak o kadar da
kolay değildi. Bazen, tanrıya bile hesap soracak seviyeye getirirdi insanı.
Birden arkadan seğirterek gelen Çoban Ramazan’ın sesi duyuldu; “Ana-
cım niçin bu soğukta dışarıda otursun? Yazık etmeyesin kendine, hay-
di içeri gir. Bilirim, benim oğlanları gözler, iyi haberlerini beklersin. Ama
içini ferah tutasın, geldiklerinde ben sana haber veririm. Hadi anacım
içeri gir.” dedi.

Çoban Ramazan’ın sesi boşlukta dağılıp gitti, Ayşe Ana hiç orali ol-
madı. Yerinde ağır bir taş gibi öylece oturmaya devam etti. Ta ki
aşağı yoldan gelen bağırs seslerini duyana kadar.

“Bunlar bizim oğlanlar.” dedi çoban Ramazan. Elini başına
götürüp “Şu yokuşta çamura saplanmışlar, yazık hayvan
da debelenip duruyor çamurun içinde. Halatsız olmaz
bu iş, halat götürmek gerek” diye ekledi. Eve gidip az
zaman sonra elinde katlanmış bir halat ve yanında
gençten üç oğlanla geri döndü. Hızlı adımlarla Re-
cep ve Yusuf’un olduğu yere doğru ilerlediler.

Ayşe ananın yüreği cız etmişti. Düşüp peşlerine gidecekti ama soğuktan her yeri tutulmuştu. Çocukları gördüğü ilk an; ayağa fırlamış fakat beline bir şimşek saplanır gibi olunca aynı hızla yerine geri oturmuştu. Oturduğu yerden Ramazanların yolda ilerleyişini görebiliyordu. Ramazan, çocukların yanına vardığında küçük oğlan Yusuf'u yanına çağırıp bir şeyler anlattı. Sonra, sırtını sıvazlayıp yolu gösterdi. Yusuf var gücüyle koşmaya başladı. Ayşe ananın yüreğini hepten korku kaplamıştı. Ya duyacakları felaketi olursa; ne yapacaktı?

Yusuf koşuyordu, Ayşe ananın yüreği hop ediyordu, Yusuf koşuyordu, Ayşe ananın yüreği sızlıyordu. Zaman bir karınca boyu kadar ilerlemişti ki soğuktan yüzüne al yürümüş Yusuf gelip Ayşe ananın önünde durdu. Başındaki şapkasını çıkarıp ellerini önünde birleştirdi. Aldığı nefes ciğerlerine yetmiyor gibiydi. Durmadan derin nefesler alıyordu. Sonunda kendini toparlayıp söze girebildi;

“Muştumu isterim Ayşe Ana...”

Dil ve Edebiyat, Mayıs 2023

Cansev CİĞERİM

TAHLİYE

“Bebeği tahliye edecek misiniz?” cümlesi anlamını bulmak için zihninde dolanırken doktorun soruyu tekrar sormasıyla kendine geldi genç kadın. Altından kalkamayacakları yükler bir anda omuzlarına bırakılınca, çığlık mı atsinlar saatlerce sussunlar mı bilemediklerinden donakalan insanlara has, endişeli ama sakin ses tonuyla “Pardon, anlamadım?” dedi. Soruyu doktora sormuş olsa da gözleri eşindeydi. Saçları yeni yeni kırışmaya başlamış, mavi gözlü, orta boylu ve hafif göbekli doktor, başını çevirmeden sadece gözlerini hareket ettirip bir kadına bir adama bakarak, kendinden çok emin bir tavırla sorusunu yineledi: “Bebeği diyorum, tahliye edecek misiniz? Çünkü ona göre devam edeceğim konuşmaya.” Bu cümleden sonraki yarım saat içinde çok şey duydu kadın. Bu kelimenin hapishaneden çıkanlar için kullanıldığından emindi ama bebeklere hiç yakışmadığından çok daha emindi. Eğer aldırma istiyorlarsa, sağlıksız bu bebeği doktorlar “tahliye” edeceklerdi. Çünkü yaşaması imkansız görünüyordu. “Yirmiden fazla delik saydım bebeğin kalbinde. Ayrıca ana damarlardan birkaç tanesini de göremedim. Bu haftaya kadar nasıl yaşadığını bilmiyorum ama bundan sonra bebeğinizin uzun yaşayacağını düşünmüyorum. Tıbben bebeği aldırma doğru karar olacaktır.” dedikten sonra ekledi: “Fakat yine de söylediğiniz gibi aldırılmamakta kararlıysanız bu konuda benden daha uzman, üniversiteden hocama yönlendireceğim sizi.”

Ne kadar patavatsızdı bu doktorlar. İnsanın yüzüne direkt söylenir miydi hiç böyle şeyler. Doktor olmuş ama insan olamamıştı. Üzüntülerini sinirlerinin ardına sakladılar ve “daha uzman doktor”un bebeğin sapasağlam olduğunu söyleyeceğinden emin bir şekilde çıktılar odadan. Koridorda yürürken duvarlara baktı ve renginin ne kadar da soluk bir sarı olduğunu düşündü kadın. Keşke şöyle daha canlı bir renk olsaydı da insanların içi açılsaydı. Uzunca yıllardır geldikleri için bu hastanenin her köşesini avuçlarının içi gibi bilirdi. Ona rağmen otoparka inen asansörün diğer koridorda olduğunu unutup yanlış asansöre binmişlerdi. “Yok yaa yanılıyordur doktor. Olur mu öyle şey!” dedi adam. Kadın kocasının bu sözlerine inanmaya dünden razıydı. “Bence de olmaz. Belli ki çömez daha. Anlamadı.” diyerek hemen onayladı eşini.

Yanlış asansörden inip, doğrusuna geçip, ağlamamak için kendilerini zor tutarak daha uzman doktorun muayenehanesine doğru yola çıktılar. Aslında hiç de kolay randevu alınabilen biri değildi. Fakat “çömez” olan bizzat kendisi aramış, hocasına durumun ciddiyetini, kadınla adamın pek de anlayamadığı kelimelerle anlatmıştı. “Hemen gelsinler.” denmişti ve işte hemen gidiyorlardı. Telefondaki uygulama tarif ediyordu nasıl gideceklerini. Daha önce pek de gelmedikleri bu semtte kendi başlarına yol bulabilecek halde değillerdi.

Boş boş baktığı yoldaki hiçbir detayı görmedi kadın. Simit satıyordu yaşlıca ve ceketi eski olduğu için yüzü de yorgun görünen bir adam. Annesinin elini sıkı sıkı tutuyordu kıvrık saçlı bir çocuk. Kırmızı yeşile döner dönmez kornaya basıyordu sabırsız bir şoför. Bir an önce tüm bu duyduklarının yanlış teşhis olduğunu duymak için hız yapıyordu eşi. Kadının zihninde doğmayan bir bebek vardı ve geri kalan her şey silinmişti. Sahi daha doğmadan ölen bebeklere ne yapıyorlardı? Ece’nin bebeği de karnında ölmüştü ve normal doğumla doğurtmuşlardı. Ama onunki daha büyüktü, yedinci ayındaydı. Kendi bebeği daha küçük, beş aylık bile yoktu. Minicik bir ölü bebek nasıl doğsundu! Sezaryenle alırlar herhalde, diye düşündü. Peki o zaman kendisi iyileşene kadar büyük oğlanla kim ilgilenecekti. Annesi bakardı tabii. Cenaze namazı kılınır mıydı? Kefenlenir miydi? Bebekler zıbınlarıyla mı gömülürdü? Daha adı bile belli değildi. Doğmadan ölen bebeğin mezar taşı mı olur zaten diye geçirdi içinden. Peki ya oluyorsa? Ne yazılacaktı?

Gözlerini camdan ayırmadan eşiyle konuştu:

“Adını da koymadık daha.”

“Koyarız, merak etme.”

“Tamam.”

İstanbul’un lüks semtlerinden birinde, eski ama yine de asansörlü, az katlı bir binadaydı doktorun yeri. İçeri girer girmez insanı antikayla yıllanmış arasında bırakan o kesif koku vardı. Başka zaman gelse uzun bulmayacakları ama şimdi nedense çok uzun gelen bu apartman girişi ikisine de soğuk geldi. Sol duvarda kenarları ahşap, ön yüzü hareket edebilir iki parça camdan oluşan bir pano vardı. İnsana askeriyedeymiş gibi hissettiren bir düzenle kağıtlar asılmıştı. Neler yazdığına hiç dikkat etmeden hızlıca geçtiler önünden. Kadın görüntüsüne bakarak güven vermediğini düşündüğü için asansöre binmek istemedi. Üç katı hızlı ve endişeli şekilde çıktılar. Etrafındaki pirinç tabakanın üstüne konulmuş, krem

rengi düğmesi basılmaktan eskimiş zile dokundu adam. Kapıyı orta yaşlı, saçları dümdüz omuzlarından iki yana sarkmış, gözlerinin içi değil ama yüzü güleç bir kadın açtı. “Hoş geldiniz, buyurun. Doktor Hanım birazdan alacak sizi” dedi.

Daha uzman doktor, yarım saat kadar ultrasonla baktı bebeğe. Durumun hiç iç açıcı olmadığını söyledi. Fakat birkaç uzmanla görüşüp fikir alması gerekliydi. Pek ışık almayan, loş ama temizliği nedeniyle parlayan, hemen hepsi gibi ilaç ve tıbbi malzeme karışımı garip bir kokuya sahip olan muayene odasından çıkıp sekreterine günün geri kalanındaki tüm randevularını iptal etmesini söyledi. Bunları duyunca adam da çıktı odadan. Kadınsa kalbi ağzında atmaya başladı. Birkaç dakika sonra gözleri ıslak geri döndü adam ve kadından kaçırdı gözlerini. Doktorun telefonda birileriyle İngilizce bir şeyler konuştuğunu duydular. Keşke üniversiteden sonra başladığı o İngilizce kursuna devam etseydi. Şu an tüm konuşmayı anlayabilirdi. Doğumdan sonra kursa başlamaya karar verdi. Haftada iki akşam çocuklara eşi bakıverirdi. Böyle gitmezdi, yabancı dil her zaman gerekliydi. Bak şimdi İngilizce bilseydi...

Doktor Hanım, odaya tekrar gelip annesinin karnındaki bebeği yeniden tam bir saat muayene etti. Bu doktor çömez değildi. Duvarındaki Cerrahpaşa’dan 30 yıl önce mezun olduğunu gösteren diploması, yine aynı hastaneden uzmanlık belgesi, yurt dışından bir sürü sertifikası ve elbette aşırı yoğun hastalarından belliydi ki işinin ehliydi. Muayene için uzanmış olan kadının hemen yanında, deri arkallıklı, yüksekçe, döner bir sandalyede oturan doktor gözlüklerini çıkarttı. Göğsünün üzerine doğru bıraktı. Uçlarında minik minik morlu pembeli iğne oyası çiçekler olan ipin ucunda sallandı siyah kemik çerçeveli gözlük. Gözlerini doktorun yeşile çalan ela gözlerinden hiç ayırmadan dinledi kadın. Hastalık dünyada çok nadir görülüyordu. Türkiye’de daha önce bu vakaya hiç rastlanmamıştı. Gördükleri ilk vakaydı. Bebek yaşamazdı... Ve bir an önce alınmalıydı. Doktor çömez değil işinde ustaydı.

Kadın bu sefer kendini tutamamıştı. Önce doktorun odasında, sonra bekleme salonunda, daha sonra arabada hiç durmadan ağladı. Doğrudan eve değil de önce sahile gitmek istedi. Eve döndüklerinde sakinleşmiş olmak ve anneannesinin yanında onları bekleyen oğlula oynayabilmek için buna ihtiyacı vardı. Salacak’taki küçük çaycıya gittiler karı koca. Biraz da kız kulesine bakarak ağladı kadın. Hiç konuşmadan eliyle işaret ederek iki

çay istedi ve bir yandan gözyaşlarıyla diğer yandan sakinliğiyle teselli etti adam karısını. Halbuki içinde fırtınalar kopuyordu. Erkekler ağlamayabilir ama çocuğu ölecek babalar ağlardı ve o da öyle yaptı... Bebek eğer doğarsa eli kolu kafası nasıl doğar bilemeyiz demişti doktor. Doğurmaya karar vermek saçmalık da demişti. Hem zihinsel hem bedensel engelli olacağı kesin bir çocuğu neden dünyaya getirmek istediklerini sorgulayıp durmuştu orada geçirdikleri süre boyunca. Doğmaz bu bebek, anne karnında ölecek zaten diyerek çıkmıştı kadının yüzüne bakarak. "Tamam anladım ama ben öldürmeyeceğim." diyerek net bir şekilde kararını söylemişti kadın. Zaten ölecek ama doğur da görelim ne olacak, diyen doktorun bakışları o kadar yargılayıcıydı ki... Kocas, bununla baş edemeyeceği hissine kapılan kadını, "Biz kararımızı verdik, bunu artık konuşmayalım." diyerek çıkarmıştı oradan.

Hiç içilmeden soğuyan çaylarını bardaklarda bırakıp yola koyuldular. Önce bir bebek giyim mağazasına gitmek istedi kadın. "Şimdi doğru eve gitsek, sonra alsak olmaz mı?" dedi kocası. Olmazdı. Şimdi alınması lazımdı. Hiç yeni kıyafeti yoktu bebeğin. Abisinden kalanları giyer diyerek alışveriş yapmamışlardı ama şimdi birazcık olsun umut etmek için kadının buna ihtiyacı vardı. Doğunca giysinler diye bebeklere kefen değil zıbın alınırdı.

Dil ve Edebiyat, Mayıs 2023

Ünzile EŞEN

DÖNÜŞ'LERİN FİLMİ

"İnsan doğduğunda zayıf ve esnektir, öldüğündeyse katı ve duyarsız. Bir ağaç büyürken, yaşken yumuşak ve eğilip bükülebilir bir durumdadır; fakat kuruyup katılaştığında artık büyümmez, ölür. Katılık ve güç, ölümün yoldaşdır." Tarkovsky'nin başyapıt niteliğindeki Stalker filminden insanı yolculuğa çıkaran bir yaklaşım... Kuşkusuz insan bedeni ve ruhu doğum mucizesiyle kırılgan, her cihete meyyal bir esneklikteyken; ölüm insanı adı konulmamış yokluğa iten bir katılığa sürükler. Doğumun ölümüne dönüşü üzerinden bir fikir seyri yapılırsa mefhum olarak yumuşaklığın katılığa dönüşümü evre babında kaçınılmazdır. Bir Andrey Zvyagintsev filmi olan "Dönüş" kelimenin her halini karşılayacak biçimde "dönüş" filmidir.

Bergman, Antonioni, Kiyarüstemi gibi ana akım sinemaya devrimsel bir kültür getirmiş bağımsız sinemacıları olan Zvyagintsev, kapalı ve ardında üç noktalar bırakan bir üslubu tercih ediyor. Yönetmenin kalemi kamerasıdır, savından hareketle filmin başından sonuna sözlerden ziyade panoramik görüntüler izleyiciyi sarıp sarmalıyor. Hüzünlü bir halk müziği ile başlayan film, açısını su altına çevirip kamerayı bilinçaltına çeviren bir metafor ile devam ediyor. Bir grup erkek çocuğun yüksek bir kuleden sırasıyla denize atlayışları ve küçük İvan'ın atlama korkusu, ilerleyen silsilede esasında bir korku ve güçsüzlük hissiyatından ziyade, erillikten doğma olan bir otoriteye başkaldırıyı ele alıyor. Yönetmenin odaklanmak istediği bilinçaltı, kendisinden yaşça büyük olan erkek çocuklarının aksine İvan'ın kuleden atlayamaması; Frued'un psikanaliz kuramından hareketle erkek çocuğunun anne şefkatine gereksinimi ve erkekliğe gösterdiği bir reddiye olarak değerlendirilebilirken, film sosyolojik boyutuyla hiç şüphesiz yeni kuşak temsilcisi olarak sıkça karşımıza çıkan İvan'ın geleneğe yahut yakın zamanda dağılan katı, zorba ve otoritesini kaba kuvvetle besleyen Sovyet Rusya'nın getirilerine bir karşı duruş olarak da okunabilir. Kulede tek başına kalıp ağlayan İvan'ın; yanına gelen annesi ile dingin bir halet-i ruhiyeye kavuşması, Tarkovsky'nin Ayna filminden mülhem gibi anne figürünü esirgeyen, doğada zuhur etmiş bir mit haline getirdiği söylenebilir. Hikaye seyrinde ilerledikçe, yokluğuna alışılmış bir şahıs olarak babanın eve dönüşü filme adını verecek bir dönüştür... Zira baba, küçük İvan'ı ve ağabeyi Andrey'i doğanın içinde bir

yolculuğa çıkarıyor. Bu yolculukta Zvyagintsev'in bilhassa göstermek istediği şeyin İvan ve babası arasındaki gerilim olduğu alenen belirgin hale geliyor. Zvyagintsev'in muadil filmlerinde kullandığı bir usul olarak babanın Sovyet Rusya'nın temsilcisi; küçük İvan'ın ise sorgulamaları, asiliği, aykırılığı ile dönem Rusya'sının maruz kaldığı adeta ete kemiğe bürünmüş bir yeni kuşak temsilcisi olduğu idrak ediliyor. Bir başka eşikten atlayarak okunursa filmde; annenin toprak, babanın su, Andrey'in hava ve İvan'ın ateş elementlerinden surete bürünmüş olduğu da görülüyor.

İskandinav ve Rus sinemasına özgü olan görüntü yönetmenliğinde, sıkça kullanılan kuzey ışıkları soğuk tonları ve peşi sıra hüznü getirmesine karşın; Zvyagintsev karşımızda buruk bir hikaye anlatıcısından çok, tarihsel tekkerrür niteliğindeki meseleyi işlemeyi niyaz eden bir usta duruşu ile oturuyor. Film kapanış sahnesinde, eve dönen iki çocuğun yalnızca eve dönmediğini, ana rahmine olan dönüşlerini, hükmü kalkmış olan eril bir katılığı geride bırakıp toprağın bağrına koşuşlarını ve hep birtakım dönüş'leri anlatıyor.

Dil ve Edebiyat, Mayıs 2023

İSTANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİ

www.medeniyet.edu.tr